

Gördüğümüz Görüntünün Ardında Ne Var?

Bugün muhtemelen dünyada milyonlarca insanın yaptığı gibi sıradan bir güne başladınız. Sabah uyandınız, kahvaltınızı yaptınız, çayınızı veya kahvenizi içerken hazırlandınız ve işe ya da okula gitmek üzere evden çıktınız. Belki aracınızla trafiğe girdiniz, belki otobüse, metroya veya trene bindiniz. İşe yetişmeye çalışırken aklınızdan gün içinde yapacaklarınızı geçirdiniz.

Sonra gün her zamanki gibi devam etti. Masanızın başına geçtiniz, bilgisayarınızı açtınız, telefonlarınıza baktınız, işlerinizi yaptınız. Belki toplantılara girdiniz, belki müşterilerle görüştünüz, belki saatlerce ders dinlediniz. Bir başkası bugün çocuklarını okula gönderdi, evini topladı, yemek hazırladı, alışveriş yaptı. Bir başkası dükkanını açtı, bir başkası hastanede nöbet tuttu, bir başkası direksiyon başında saatlerini geçirdi.

Akşam olduğunda eve geldiniz, yemeğinizi yediniz, belki biraz televizyon izlediniz, internette gezindiniz, ertesi gün yapacaklarınızı düşündünüz ve sonunda uyumak için yatağınıza girdiniz. Yine sabah olacak. Yine uyanacak, yine hazırlanacak, yine bir yerlere gidecek, yine çalışacak, okuyacak, yemek yiyecek, konuşacak, yorulacak ve gece olduğunda yeniden uyuyacaksınız. Hayatınızın büyük bölümü büyük ihtimalle böyle geçiyor. Fakat bir an için bütün bunların dışına çıkıp şu soruyu soralım: Bu kadar gerçek, somut ve canlı görünen dünya, gerçekten dışarıda var olan maddelerin kendisinden mi ibarettir? Yoksa gördüğümüz ve yaşadığımız her şey, zihnimizde bize izlettirilen muhteşem bir görüntü müdür?

Algıladığımız Dünya ve Duyuların Sınırı

Gündelik hayatımızda etrafımızdaki her şey oldukça belirli ve dokunulabilir görünür. Masa masadır, sandalye sandalyedir, taş taştır. Bir nesneye dokunduğumuzda onun katı olduğunu hissederiz. Dünyayı böyle algılarız ve bu algı bize son derece doğal gelir. İnsan farkında olmadan “Görüyorum, dokunuyorum, demek ki dışarıdaki maddenin kendisiyle muhatabım” diye düşünebilir. Oysa bilimsel gerçekler ve algı mekanizması bize durumun hiç de öyle olmadığını gösterir.

Bizler büyük nesnelerin dünyasında yaşıyoruz. Arabalar görüyoruz, ağaçlar görüyoruz, binalar görüyoruz, insan bedenlerini görüyoruz. Bu ölçekte dünya bize kararlı, belirli ve katı görünür. Ancak insan duyuları çevresindeki fiziksel yapının tamamını doğrudan algılayabilecek bir kapasitede değildir. Gözümüz elektromanyetik spektrumun tamamını göremez. Kulağımız bütün ses frekanslarını duyamaz. Çevremizde olup biten birçok şeyi doğrudan duyularımızla algılayamayız.

Bir zamanlar insan gözüyle görülemeyen mikroorganizmaların varlığı bilinmiyordu. Daha sonra mikroskoplar geliştirildi ve çıplak gözle göremediğimiz canlıların dünyası ortaya çıktı. İnsan gözünün göremediği radyo dalgaları, kızılötesi ışınım ve diğer dalga türleri bilimsel araçlarla ölçülebiliyor. Uzayda çıplak gözle göremediğimiz olayları teleskoplarla gözlemliyoruz. Yani insanın doğrudan görebildiği ve hissettiği şeyler, var olanların tamamını temsil etmez.

Peki, bizi dış dünyadaki nesnelerin kendisini gördüğümüz yanılgısına düşüren şey nedir? Bunu anlamamanın en mükemmel ve açık yolu rüyalardır.

Rüyalar Bize Gerçeklik Hakkında Ne Anlatıyor?

Bir an için gözlerinizi kapatıp ortaokul yıllarınızı, okuduğunuz okulun bahçesini düşündüğünüzü varsayalım. Bir anda zihninizde o okulun görüntüsü belirir. Gözleriniz kapalı olmasına, karşınızda somut bir okul binası bulunmamasına rağmen, zihninizde o görüntü neredeyse aynı netliğiyle vardır.

Görüntüyü algılayan bir göz olmamasına, dışarıda maddesel bir karşılığı bulunmamasına rağmen bu görüntünün zihinde var edilmesi, algılayanın gözden ve maddeden bağımsız bir varlık olduğunun açık bir delilidir. Algılayan; Yüce Rabbimiz'in maddeden bağımsız olarak yarattığı ve Kendisinden insanlara bahsettiği "ruh"tur.

Rüyalar ise bu konunun kavranması bakımından çok daha derin ve çarpıcı bir örnektir.

Bir rüya gördüğünüzü düşünün. Rüyanızda bir evde olabilirsiniz, sokaklarda yürüyebilir, bir insanla saatlerce konuşabilirsiniz. Çevrenizdeki mekanı üç boyutlu olarak algılar, sesler duyar, lezzetli yemeklerin tadını alır, taze bir çimen kokusunu burnunuzda hisseder, hatta bir tehlikeden kaçarken kalbinizin hızla çarptığını ve bir yaralanma anında bedeninizde gerçek bir acı duyduğunuzu hissedersiniz. O sırada bütün bunlar size son derece gerçek gelir. Rüyadayken "Ben şu anda yatağımda yatıyorum, bunlar birer hayal" demezsiniz. Oradaki insanları, mekanları, korkuları ve heyecanları tamamen gerçek kabul edersiniz.

Oysa o sırada gözleriniz kapalı şekilde rahat yatağınızda yatmaktasınızdır. Son derece güvenli bir ortam içindesinizdir; ne sizi kovalayan bir tehlike vardır, ne yağmur yağıyordur, ne de bir şey yemişsinizdir. Saatler sürdüğünü zannettiğiniz o olaylar dizisi, gerçekte yalnızca birkaç saniyelik veya dakikalık bir rüya esnasında yaşanmıştır. Ve en önemlisi, dış dünyaya ait hiçbir somut girdi olmamasına rağmen bu olayların tümü zihninizde yaratılmıştır.

Rüyada yediğiniz bir elmanın lezzetini alırsınız ama masanızda elma yoktur. Bir yaralanmanın acısını hücrelerinize kadar hissedersiniz ama bedeninizde hiçbir yara yoktur. Büyüleyici bir manzaranın ışığı gözünüzü alır ama odanız kapkaranlıktır.

Peki, dışarıda fiziksel bir etken yokken o elmanın tadını size hissettiren, o acıyı yaşatan, o üç boyutlu renkli dünyayı size izleten güç nedir?

Elbette tüm bunları ruhunuza kusursuzca hissettiren ve ruhu her an denetiminde tutan Yüce Allah'tır.

Uyanıklık ve Rüya Arasındaki Aynı Mekanizma: Elektrik Sinyalleri

İşte rüya örneğinin bize öğrettiği en hayati ders şudur: İnsan, kendisine gösterilen görüntünün dışına çıkmadığı sürece, o görüntüyü dışarıdaki mutlak gerçekliğin kendisi zanneder. Şimdi aynı soruyu uyanıkken yaşadığımız hayata yöneltelim. Rüyada gözlerimiz kapalıdır ama bir dünya izleriz. Uyanıkken ise gözlerimiz açıktır ve dış dünyadan geldiğini düşündüğümüz uyarılara bakarak bir dünya izleriz.

Ancak burada kaçırılmaması gereken temel bir gerçek vardır: Tüm algıladıklarımız, ruhumuza dışarıdan giren bir veri veya dış dünyanın doğrudan bir kopyası değildir; tamamıyla ruhun içinde, yani bilinçte Yüce Allah tarafından var edilir. Allah, gerçek dünya için de rüya için de aynı aracı sebebi yaratmıştır: Elektrik sinyalleri.

Uyanıkken de gözümüz dışarıdaki bir masayı alıp beynimizin içine sokmaz. Dışarıdan geldiği varsayılan ışık ışınları retina tarafından elektrik sinyallerine dönüştürülür ve zihnimize ulaşır. Dokunduğumuz katılık, duyduğumuz ses, aldığımız tat ve kokuların tamamı sadece ve sadece zihninizde işlenen birer elektrik sinyalidir.

Yani gerçekte gördüğünüzü sandığınız şeyler de elektrik sinyallerinden ibarettir, ryadakiler de. Her ikisinin de kaynağı aynı mekanizmadır ve her ikisi de zihninizde bir görüntü olarak yaratılmaktadır.

Bir şeyi zihninizde canlandırdığınızda da, onu gerçek hayatta yaşadığınızı sandığınızda da, onu ryanızda grdğnzde de beyninizde meydana gelen temel süreçler aynıdır. Rüyada dışarıdan retinaya çarpan bir ışık ya da elinize batan bir diken yoktur ama görüntü ve acı kusursuzca zihinde vardır. Demek ki görüntünün var olması için dışarıdaki somut maddeye bağımlılık şart değildir.

şu durumda, uyanıkken idrak ettiğimiz dünya ile rüyadaki dünyayı idrak etme biçimimiz arasında hiçbir fark yoktur. Tıpkı rüyada olduğu gibi, uyanıkken gördüğümüz renkli, hareketli, sesli ve üç boyutlu dünya da Allah'ın zihnimizin içinde “sadece bizim için yarattığı” bir hayalden, bir görüntüden ibarettir. İnsanın sahip olduğu beş duyu ortadan kalksa, dışarıdaki maddenin neye benzediğini bilmemiz imkansızlaşır ve geriye sadece bize izlettirilen görüntü kalır.

Gerçek Sanılan Görüntünün Ardında Ne Var?

Bütün bunlar insanın içinde yaşadığı dünya ile mutlak gerçeklik arasındaki ayrımı yeniden düşünmesini gerektirir.

İnsan evleri, sokakları, insanları, bedenini, denizleri, ağaçları ve bütün maddi varlıkları görür. Hepsi ona son derece gerçek ve kalıcı görünür. Bu görüntülerin içinde doğar, büyür, çalışır, kazanır, kaybeder, sever, üzülür, planlar yapar ve sahip olduklarını sonsuza kadar sürdürecekmış gibi bir hisse kapılır.

Oysa insanın "benim" dediği bedeni, evi, işi, parası, makamı ve çevresindeki tüm insanlar, tıpkı bir rüyadaki gibi sadece zihninde kendisine gösterilen geçici birer algıdan ibarettir. İnsan bugün sahip olduğu bu görüntü dünyasını sonsuza kadar yanında tutamayacaktır. Zamanı geldiğinde insan bu dünya rüyasından uyanacaktır. Ölüm, bir yok oluş değil, dünya hayatına dair algıların son bulup, ruhumuzda ahiret hayatına dair algıların var edilmeye başlanacağı o büyük geçiş anıdır. Kuran'ın dikkat çektiği yalın gerçek tam olarak budur: Kuran'ın dikkat çektiği yalın gerçek tam olarak budur:

“Demektedirler ki: 'Eyvahlar bize, uykuya bırakıldığımız yerden bizi kim diriltip kaldırdı? Bu, Rahman'ın vadettiğidir, (demek ki) gönderilen (elçi)ler doğru söylemiş'.” (Yasin Suresi, 52)

“Andolsun, sen bundan gaflet içindeydin. İşte Biz de senin üzerindeki örtüyü açıp kaldırdık. Artık bugün görüş gücün keskindir.” (Kaf Suresi, 22)

Bu ayetler, insanın dünya hayatındaki algısının bir uyku veya perde arkasında olduğuna açıkça işaret etmektedir. İnsan dünyadayken kendisine izlettirilen geçici algıların arkasındaki mutlak gerçekliği bütünüyle göremez. Ancak ölümle ve dirilişle birlikte üzerindeki örtü kalkar; tıpkı derin bir uykudan uyanırcasına ahiret algılarına geçer ve mutlak gerçeklerle yüzleşir.

O gün insan, dünyada gördüğü ve mutlak varlık zannettiği şeylerin sadece zihninde yaratılan geçici birer algıdan ve imtihandan ibaret olduğunu anlayacaktır. Ve o zaman insan, dünyadaki gölge görüntüler ile mutlak gerçeklik arasındaki farkı tüm açıklığıyla kavrayacaktır.